

ORIPÄÄN KUNTA
TALOUSARVIO 2025
TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027

SISÄLLYSLUETTELO

1. TALOUSARVION 2025 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2026–2027 YLEISPERUSTELUT	1
1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1.2. TIIVISTELMÄ.....	3
1.3. STRATEGIA 2023-2026.....	5
1.3.1. TOIMINTA-AJATUS	5
1.4. VISIO	8
1.5. TALOUSARVION JA SUUNNITELMAN RAKENNE	10
1.6. TALOUSARVION LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT.....	11
1.6.1. VEROTULOT.....	11
1.6.2. VALTIONOSUUKSIEN KEHITYS	13
2. VUODEN 2025 TALOUSARVIO.....	15
2.1. HENKILÖSTÖMENOT.....	15
2.2. KÄYTTÖTALOUS.....	15
2.3. INVESTOINTIEN TOTEUTTAMINEN	16
2.4. LAINAKANNAN MUUTOKSET	16
2.5. OSUUS KUNTAYHTYMISSÄ	17
2.6. TOIMINTAKATE TEHTÄVÄALUEITTAIN	18
3. KÄYTTÖTALOUSAOSA	19
3.1. VAALIT	19
3.2. TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	20
3.2.1. TARKASTUSTOIMI	20
3.3. KUNNANHALLITUS	21
3.3.1. YLEISHALLINTO.....	21
3.3.2. ELINKEINOYHTEISTYÖ	23
3.4. SIVISTYSLAUTAKUNTA	25
3.4.1. PERUSOPETUS.....	26
3.4.2. VARHAISKASVATUS	29
3.5. HYVINVOINTILAUTAKUNTA	32
3.5.1. MUUT OPETUSPALVELUT	34
3.5.2. KIRJASTO-KULTTUURITOIMI	35
3.5.3. VAPAA-AIKATOIMI	37
3.5.4. LIIKUNTATOIMI	39
3.5.5. HYVINVOINTITOIMI.....	41
3.5.6. TYÖLLISYYPALVELUT	42
3.6. TEKNINEN LAUTAKUNTA	43
3.6.1. YHDYSKUNTAHUOLTO	44
3.6.2. VESIHUOLTOLAITOS.....	45
3.6.3. RAKENNUSTARKASTUS	46
3.6.4. YMPÄRISTÖNSUOJELU.....	47
3.6.5. KIINTEISTÖTOIMI	48
3.6.6. YKSITYISTIET	49
4. TULOSLASKELMAOSA	50
5. INVESTOINTIOSA.....	51
6. RAHOITUSOSA.....	54
7. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	56

1. TALOUSARVION 2025 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2026–2027 YLEISPERUSTELUT

1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Maailmantalouden näkymät kohenevat pikkuhiljaa. Ennusteiden mukaan yksityinen kulutus kasvaa ensi vuonna, kun korot laskevat, työllisyystilanne paranee ja kuluttajien luottamus talouteen kohenee, vaikka maan hallituksen sopeutustoimet heikentävät reaalityöiden kasvua. Julkinen talous pysyy kuitenkin alijäämäisenä ja velka kasvaa edelleen. Kuntasektorilla on erittäin tärkeää, että paikallishallinnon omat suunnitelmat menojen kasvun hillitsemiseksi toteutetaan.

Päätöksenteon tulee olla avointa ja päätösten vaikuttavuutta arvioida ennakoita. Investoinnit mitoitetaan kestävästi ja ne tähtäävät alueen hyvinvoinnin ja elinvoiman kasvuun, mutta tuovat myös käyttötaloussäästöjä. Hankinnoilla edistetään paikallista yrittäjyyttä, lähituotantoa, työllisyyttä ja alueen kestävä kehitystä.

Vuonna 2025 valtionosuuksia ja verotuloja muuttaa ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverosta. Tämä lisää kuntien tuloverotuottoja, mutta vastaava summa vähennetään valtionosuuksista eli muutos toteutetaan kustannusneutraalisti koko maan tasolla. Lisäksi kuntien vastuulle siirtyvät työllisyyspalvelut kasvattavat vuoden 2025 valtionosuuksia, tuoden kunnille myös näiden toimintojen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Verotulot ja valtionosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2024 ja vuoden 2025 osalta edellä mainituiden muutosten takia. Valtionosuusudistuksen takia vuoden 2027 ja sen jälkeiset valtionosuudet eivät ole vielä arvioitavissa, laskelmissa on käytetty nykyjärjestelmän mukaisia ennusteita. Uudistuksessa on linjattu, että tuleva rahoitusmalli ei saa muodostua yksittäisen kunnan tai alueen kannalta kohtuuttomaksi.

Verotulot ja valtionosuudet ovat muuttuneet merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen ja vuoden 2023 poikkeusvuoden jälkeen. Verotuloista on poistunut aiempien, korkeimpien, tuloveroprosenttien vaikutukset. Valtionosuuksia on muuttanut merkittävästi ns. sote-erien huomioiminen valtionosuuksia vähentävinä tai lisäävinä tekijöinä.

Kunnan vastuulla on tärkeät hyvinvointipalvelut. Oripäässä hyvinvoinnin painopisteinä vuodelle 2025 on hyvinvointikertomus ja suunnitelmatyön jalkauttamien. Eri toimijoiden poikkihallinnollisen hyvinvointi- ja osallisuustyön roolien selkeyttäminen ja sitouttaminen sekä läpileikkaavien tavoitteiden poikkihallinnollisen yhteistyön koordinoiminen. Läpileikkaavina tavoitteina liikkumisen lisääminen, nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja lukutaidon/kulttuurisen hyvinvoinnin lisääminen sekä Hyte-kertoimen aktiivinen esiin nostaminen. Oripään vahvuutena on yhteisöllisyys ja sen säilyttämiseen ja lisäämiseen tulee kaikkien kuntalaistenkin panostaa. Tehdään yhteistyötä kunnan sisällä ja eri toimijoiden kesken.

Yhtä lausetta ei pidä muuttaa. Se on tavoite, jossa tulevaisuuden investointien pääpaino tulee olla investoinneissa, jotka tuottavat pääomaa takaisin. Aurinkoenergia ja muut energiamuodot on hyödynnettävä ja realisoitava.

Vuoden 2023 tilinpäätös oli 418.726 € ylijäämäinen. Tähän pääsimme, koska vakuutusyhtiö maksoi korvauksen Loimaan rivitalon palosta. Lainakanta oli 2.134 €/asukas ja taseen ylijäämä 1.182.395,73 €. Vuoden 2024 talousarvioesitys oli 11.862 € ylijäämäinen. Näyttää siltä, että nollatulos on vielä saavutettavissa.

Timo Tolppanen
kunnanjohtaja
6.11.2024 Oripäässä

Kuntatalouden kehitys vuoteen 2028

Päivitetty 24.9.2024

Syksyn 2024 kuntatalousohjelma, VM:n ja Kuntaliiton ennusteet

Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Kuntien ja kuntayhtymien talous painelaskelman mukaan, mrd.€

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Toimintakate	-33,66	-14,06	-14,45	-16,08	-16,69	-17,28	-17,80
Verotulot	26,90	14,59	13,89	14,48	15,10	15,68	16,28
Valtionosuudet	10,77	3,67	3,40	4,04	4,17	4,25	4,58
Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,27	0,36	0,17	0,11	0,09	0,07	0,04
Vuosikate	4,27	4,56	3,01	2,55	2,66	2,73	3,11
Poistot	-3,18	-2,80	-2,90	-3,00	-3,10	-3,20	-3,30
Satunnaiset erät, netto	0,18	-0,02	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden tulos	1,28	1,75	0,41	-0,45	-0,44	-0,47	-0,19
Tulorah. korjauserät	-0,91	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23
Tulorahoitus, netto	3,54	4,32	3,09	2,32	2,43	2,51	2,88
Investoinnit, netto	-3,74	-3,95	-4,07	-4,25	-4,40	-4,59	-4,78
Rahoitusjäämä ¹⁾	-0,19	0,37	-0,98	-1,92	-1,96	-2,09	-1,90
Lainakanta	24,74	19,90	20,73	22,50	24,31	26,24	27,98
Rahavarat	8,85	6,79	6,77	6,75	6,73	6,72	6,70

1) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Päivitetty: 23.9.2024/Mehtonen
Lähde: vuodet 2022-2023 Valtiokonttori, vuosien arviot 2024-2028 VM

1.2. Tiivistelmä

Oripään kunnan talousarvio vuodelle 2025 korostaa kunnan strategisten tavoitteiden mukaista taloudellista vakautta, yhteisöllisyyttä ja palveluiden kestävästä kehittämisestä. Talousarvio perustuu kuntastrategiaan 2023–2026, ja se sisältää suunnitelmat kunnan toiminnan ja talouden tasapainottamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä.

Talousarvion kolme tärkeää asiaa:

1. Kuntatalouden tasapainotus

Talousarvio tavoittelee kuntatalouden vakautta haastavista olosuhteista huolimatta. Vuoden 2025 alijäämä on ennakoitu 123.634 euroksi, mikä johtuu muun muassa työllisyyspalveluiden siirtymisestä kuntien vastuulle. Vuosikate heikkenee merkittävästi, ja investoinnit ovat alhaisemmat kuin suunnitellut poistot. Tämä heijastaa tiukkaa taloustilannetta, mutta samalla talouden sopeutustoimenpiteet, kuten toimintakulujen hallinta ja energiatehokkuusinvestoinnit, luovat pohjaa kestävämmälle tulevaisuudelle.

2. Hyvinvoinnin ja osallistamisen painotus

Kunnan hyvinvointityö keskittyy liikunnan lisäämiseen, nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen ja lukutaidon edistämiseen. Osallistuva budjetointi jatkuu, ja kuntalaiset voivat äänestää yhteisten verovarojen käytöstä. Tämä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja asukkaiden sitoutumista kunnan kehittämiseen.

3. Elinkeinoyhteistyö ja energiatehokkuus

Kunnan ja paikallisten yritysten välistä yhteistyötä syvennetään. Aurinkoenergian ja muiden uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämistä edistetään konkreettisin hankkein, jotka käynnistyvät vuosina 2025–2027. Kunta pyrkii houkuttelemaan uusia yrityksiä ja asukkaita, mikä nähdään pitkän aikavälin elinvoiman avaintekijänä.

KUNNAN TOIMIALUEET

Hallinto ja talous

Kunnan yleishallinto jatkaa päätöksenteon avoimuuden ja talousarvion jatkuvan seurannan parantamista. Osallistuva budjetointi saa 8.000 euron varauksen, mikä mahdollistaa kuntalaisten osallistumisen resurssien jakoon. Tuloveroprosentti on 8,40 %, ja kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan. Lainakanta nousee hieman mutta pysyy hallittavissa.

Sivistystoimi

Koulutus ja varhaiskasvatus korostuvat kunnan vetovoimatekijöinä. Peruskoulutuksen tiloja parannetaan, ja päteviä opettajia rekrytoidaan. S2-opetukseen panostetaan, jotta maahanmuuttajataustaiset oppilaat saavat riittävän kielitaidon ennen yläkouluun siirtymistä.

Hyvinvointitoimi

Hyvinvointilautakunta painottaa liikuntamahdollisuuksien parantamista ja kulttuurihyvinvointia. Kirjastopalvelut ja vapaa-aikatoimi saavat resursseja, mutta niiden kustannustehokkuutta seurataan tarkasti. Uudet työllisyyspalvelut tuovat sekä haasteita että mahdollisuuksia.

Tekninen toimi

Investoinnit keskittyvät vesihuollon varmistamiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen. Kunnan rakennuskannan ylläpitoon ja yksityisteiden kunnostamiseen on varattu maltillisia resursseja.

TULEVAISUUDEN VISIO:

Vuonna 2035 Oripään kunta on kehittynyt dynaamiseksi ja houkuttelevaksi pienkunnaksi, joka yhdistää modernit palvelut maaseutumaisen elämäntyylin parhaisiin puoliin. Kunta on vakiinnuttanut asemansa Varsinais-Suomen yrittäjäystävällisimpänä kuntana ja samalla edelläkävijänä kestävän kehityksen ratkaisussa.

Oripää on saavuttanut tasapainoisen talouden, jossa investoinnit tuottavat lisäarvoa sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti. Kunta on onnistunut houkuttelemaan uusia asukkaita ja yrityksiä, minkä seurauksena verotulot ovat kasvaneet. Yrittäjäystävällisyys ja vahva yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa ovat tehneet Oripäästä alueen pienten ja keski suurten yritysten keskuksen. Innovatiiviset ratkaisut, kuten aurinkoenergia-hankkeet, ovat tuottaneet sekä säästöjä että tuloja.

YHTEENVETO:

Oripää suuntaa vuoteen 2025 talouden tiukassa hallinnassa, mutta myös asukkaita ja elinkeinoelämää tukevin uudistuksin. Yhteisöllisyys, kestävyys ja ennakoiva päätöksenteko ovat keskiössä, kun kunta valmistautuu tulevaisuuden haasteisiin.

Timo Tolppanen
kunnanjohtaja
2.12.2024 Oripää

ChatGPT
tekoäly
2.12.2024 Oripää

1.3. Strategia 2023-2026

1.3.1. Toiminta-ajatus

Oripään kunta järjestää palvelut taloudellisesti, tehokkaasti ja laadukkaasti sekä tarkoituksenmukaisina lähipalveluina kohtuullista kunnallisveroa vastaan. Kunta tarjoaa ihmisille parasta elämänlaatua ja yrityksille hyvän kehitysympäristön hyvien liikenneyhteyksien ja sijaintinsa ansiosta. Ekologisuus huomioidaan kunnan toiminnassa.

www.oripaa.fi

ROHKEA ORIPÄÄ

KUNTASUUNNITELMA 2023-2026

ME OLEMME

Oripää on pieni ja toimelias kunta. Meillä on täällä hyvä yritys, tilaa kasvaa ja turvallista elää. Palvelut ovat maaseudun tarpeiden mukaiset ja yhteisöllisyys on meidän voimavaramme.

ME TULEMME OLEMAAN

Elinvoimainen ja laadukkaat palvelut omaava itsenäinen kunta. Olemme päättäväisiä ja rohkeita pitämään huolta kuntalaistemme hyvinvoinnista. Luonto ja ihmiset ovat meille tärkeitä. Päätöksenteko on ketterää ja toimeenpano ripeää.

ME TUNNEMME

VASTUULLISUUTTA

Huolehdimme toisistamme ja ketään ei jätetä yksin. Teemme kestäviä päätöksiä ympäristöä ja kuntalaisia kunnioittaen.

YHTEISÖLLISYYTTÄ

Kunnioitamme toisiamme ja tuemme toistemme toimintaa. Kunnan toimintojen kehittäminen kuuluu kaikille

TURVALLISUUTTA

Huolehdimme, että Oripään on aina turvallinen paikka asua, elää ja yritys. Voimme hyvin yhdessä ja luonnon kanssa.

PAINOPISTEET JA TAVOITTEET

Johtaminen

Ihmisten johtamisen tulee perustua tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun. Tiedottaminen ja tehtävien toimeenpano on varmistettava. Helppo lähestyttävyyys ja avoin ilmapiiri.

Palveluiden turvaaminen

Turvataan laadukkaasti ja tehokkaasti kunnan palvelut kaiken ikäisille. Ollaan rohkeita tuomaan esille uusia ajatuksia ja kehittämään olemassa olevia toimintoja. Laadukas opetus ja kasvatus sekä monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet on varmistettava.

Elinvoimaisuus

Markkinoidaan näkyvästi kaikissa kanavissa. Pidetään säännöllisesti yhteyttä kuntalaisiin ja naapurikuntiin. Panostetaan tapahtumiin yhteistyössä yritysten sekä yhdistysten kanssa.

Yhteistyö

Puhalletaan yhteen hiileen. Keskustellaan asioista ja tehdään yhdessä. Tuodaan avoimesti asioita esille ja toimitaan olemassa olevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti.

ORIPÄÄ ON MAHDOLLISUUS, KOSKA MEILLÄ ON

HYVÄT JA YRITTELIJÄÄT
IHMISET

KAUNIS JA PUHDAS
LUONTO

TURVALLINEN KOTI
JA YMPÄRISTÖ

1.4. Visio

Oripään kunta on itsenäinen ja moderni sekä perinteitä kunnioittava maaseutukunta, joka tekee yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

Elinkeinopolitiikka		Alueellinen yhteistyö
Kriittiset kehityskohteet		Kriittiset kehityskohteet
Kuntatason linjaukset	Kunta on houkutteleva yritysten sijoittumispaikka	Itsenäinen kunta toimii yhteistyössä naapurikuntien ja maakunnan muiden kuntien kanssa
	Kunta toimii yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa	
	Lentokentän alueen kehittäminen	
Hallinto ja talous	Yritysyhteistyön lisääminen	Kunnan edunvalvonnan kehittäminen
Henkilöstö		Työterveyshuolto on tärkeä kumppani työhyvinvoinnin edistämässä
Sivistystoimi	Lähiruoan käyttäminen	Perusopetuksen yhteistyön kehittäminen
Tekninen toimi		Vesihuollon varmistaminen yhdessä naapurikuntien kanssa

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Tämä Kuntalain 1 §:n kohta merkitsee sitä, että kaikki Oripään kunnan organisaatiossa tehtävä työ lopulta edistää kuntalaisten hyvinvointia, riippumatta siitä, millä toimialalla työtä tehdään.

Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntien koko ja rooli on muuttunut. Tämä lisää tarvetta arvioida kuntien välisen yhteistyön lisäämistä. Vaikka uudistus astuikin voimaan 1.1.2023, yhteistyörakenteet ja koordinaatio kuntien ja hyvinvointialueen kesken vaatii edelleen kehittämistä.

Oripään kunnalle valmistui sen ensimmäinen ilmastosuunnitelma vuonna 2024. Laadittu suunnitelma täyttää ilmastolain (423/2022) § 14 a vaatimukset. Tämä sisältää tavoitteen kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa ja toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa.

Oripään kunta ja Oripään Yrittäjät solmivat ensimmäisen elinvoimalupauksen 25.10.2023. Elinvoimalupaus on Oripään kunnan ja paikallisten yrittäjien sekä elinkeinoharjoittajien välinen sopimus, jolla pyritään edistämään alueen elinvoimaa, työllisyyttä ja hyvinvointia.

Oripään kunnan kuntasuunnitelma ohjaa kunnan toimintaa ja sen jalkauttaminen on meidän kaikkien tehtävä.

1.5. Talousarvion ja suunnitelman rakenne

Kuntalain 110 §:n mukaan:

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin."

Käyttötalousoosan rakenne tehtäväalueittain on talousarvion liitteenä. Valtuusto hyväksyy tehtäväalueetasolla tavoitteet sekä määrärahan ja tuloarvion, jotka ovat sitovia nettoperiaatteen mukaan. Valtuusto päättää siis menojen ja tulojen erotuksen määrärahana ja tuloarviona. Nettoperiaatteen hyväksyminen edellyttää määrärahojen ja tuloarvioiden yhdenmukaista kohtelua. Määrärahojen korottamista tai tuloarvion alentamista koskeva talousarvion muutos on käsiteltävä valtuustossa riippumatta siitä, johtuuko poikkeama arvioitujen bruttomenojen ylittymisestä vai bruttotulojen alittumisesta. Käyttötalousoosassa on esitetty sitovien tavoitteiden ja määrärahan ja tuloarvion lisäksi talousarvion perusteluja sekä toimintaa kuvaavia tunnuslukuja, jotka ovat sitovia.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja kustannusarviot hankkeille ja hankeryhmille. Käyttöomaisuusryhmissä maa- ja vesialueet, talonrakennus ja julkinen käyttöomaisuus yli 100.000 euron kohteille osoitetaan määräraha hankkeittain. Käyttöomaisuusryhmissä aineettomat hyödykkeet, kuljetusvälineet, koneet ja kalusto, muut aineelliset hyödykkeet ja käyttöomaisuusarvopaperit yli 10.000 euron kohteille osoitetaan määräraha kohteittain.

1.6. Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Talousarvion laadinnan lähtökohtina ovat olleet:

Lähtökohtana on aina talouden tasapaino. Kunnan menojen hallinta ja palveluiden sopeuttaminen käytettävissä oleviin tuloihin. Vakaan ja mahdollisuuksia antavan talouden tasapaino on, jos vuosikate ylittää poistot. Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan kuntataloudessa vuosikatteen suuruudella. Talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Kunnan taloudellinen tila on heikko, kun vuosikate on negatiivinen.

Vuoden 2023 vuosikate oli 539 226,22 euroa. Ylijäämää kirjattiin 418 725,95 euroa. Vuoden 2024 talousarvion vuosikatteen on alun perin arvioitu 518 325 euroa ja tilikauden ylijäämäksi 11 862 euroa. Vuoden 2024 aikana ei ole lokakuun loppuun mennessä vielä tehty määrärahan lisäyksiä millään toimialalla. Tosin tiedossa on, että varhaiskasvatuksen, teknisen toimen ja rahoitusosuuden osalta lisämääräraha anomuksia on tehtävä.

Vuoden 2025 talousarviossa on peilattu tilannetta vuoden 2023 tilinpäätökseen, talousarvioon 2024 sekä vuoden 2024 ennusteeseen. Laskelmissa on käytetty viimeisintä käytössä olevaa tietoa koskien verotuloja ja valtionosuuksia vuodelle 2025. Tiedossa on, että nämä edellä mainitut tiedot saattavat vielä muuttua loppuvuodesta 2024. Yleisesti voidaan todeta kuntien taloudellisen tilanteen tiukkenevan merkittävästi tulevaisuudessa. Positiivista asioita vuoden 2025 talousarvioon on kuitenkin inflaatiopaineen lasku sekä korkotason lasku, joka on lähtenyt liikkeelle loppukesästä 2024.

TE-uudistus 1.1.2025 alkaen tuo kunnille lisäkustannuksia, joita näistä saatava valtionosuus ei todennäköisesti riitä kattamaan. TE-uudistuksen vaikutuksia on vielä vaikea arvioida luotettavasti. Työllisyys ja työttömyys vaikuttavat kuitenkin jatkossa kuntatalouteen entistä voimakkaammin.

1.6.1. Verotulot

Yleisesti tulo- ja kiinteistöveroprosenteista voi mainita seuraavaa:

Ensi vuoden 2025 tuloveroprosentit tulee määrätä ja ilmoittaa 0,10 %-yksikön tarkkuudella. Veronmaksajien keskusliitto on tehnyt laskelmia ja kuvia [tuloveroprosenttien muutosten vaikutuksista](#) palkan- ja eläketuloosaajien nettotuloon. Luvut ovat laskettu HE 108/2024 veroperusteilla ja vielä ennakkollisilla sova-maksuprosenteilla, jotka vahvistuvat vielä myöhemmin.

Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa ja sadasosan tarkkuudelle vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöverolain perusteella vuodelle 2025 kiinteistöveroprosenttivälit ovat:

- Rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentti **tulee määrätä välillä 0,93–2,00 %**
- Maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti **tulee määrätä välillä 1,30–2,00 %**

- Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti **tulee määrätä välillä** 0,41–1,00 %
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti **tulee määrätä välillä** 0,93–2,00 %
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti **voidaan määrätä välillä** 0,93–3,10 %
- Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti **voidaan määrätä välillä** 0,00–2,00 % (kiinteistöveroprosentiksi 0,00 vain, jos valtuusto on erikseen näin määrännyt. Jos erillistä veroprosenttia ei ole päätetty, jätetään ilmoituskenttä tyhjäksi.)
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti **voidaan määrätä välillä** 2,00–6,00 % (Huom! KiintVL 12 b §:ssä mainituissa kunnissa alaraja on kunnanvaltuuston määräämä yleinen veroprosentti + 3,00 % -yksikköä)

Vuoden 2025 talousarvion verotulot nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna yhteensä 118.000 euroa. Oripään talousarvio on laadittu 8,40 %:in tuloveroprosentilla. Alla olevasta taulukosta näkee mitä veroprosentteja talousarvion laadinnassa on käytetty:

KUNNAN VEROPROSENTTIEN ERITTELY

	TA 2024	TA 2025
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30 %	1,30 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,55 %	0,55 %
Muut asuinrakennukset	1,20 %	1,20 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	0,00 %
Voimalaitokset	3,10 %	3,10 %
Rakentamaton rakenn.paikka	1,30 %	1,30 %

Alla kuntien verotulojen ennustekehikon kuntatiedosto Oripään osalta:

Oripää	Syyskuu 2024		S 1 000 €			
Yhteenveto						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	3 959	2 061	2 043	2 057	2 196	2 250
<i>Muutos %</i>	3,1	-47,9	-0,9	0,7	6,8	2,4
Yhteisövero	810	536	381	359	381	402
<i>Muutos %</i>	9,0	-33,9	-28,8	-5,8	6,1	5,5
Kiinteistövero	386	379	582	585	585	585
<i>Muutos %</i>	-4,1	-2,0	53,8	0,5	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	5 155	2 975	3 006	3 001	3 162	3 237
<i>Muutos %</i>	3,4	-42,3	1,1	-0,2	5,4	2,4

Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu

1.6.2. Valtionosuuksien kehitys

Valtionosuuksien aivan lopullisia määriä ei vielä tiedetä tarkalleen. Valtionosuudet ja ohjeistukset tarkentuvat vuoden 2024 loppuun mennessä. Suurin muutos on jo kuitenkin tiedossa ja se on 1.1.2025 voimaansastuva TE-uudistus, joka tuo kunnille lisäkustannuksia, joita näistä saatava valtionosuus ei riitä kattamaan, vaikka vaikutuksen pitäisi olla ”kustannusneutraalia”. Kokonaisuudessaan TE-uudistuksen vaikutuksia on vielä vaikea arvioida luotettavasti. Työllisyys ja työttömyys vaikuttavat kuitenkin jatkossa kuntatalouteen entistä vahvemmin. Oripään kohdalla viimeisin käytettävissä oleva tieto (23.9.2024) tulevasta valtionosuudesta on 1 981 144 euroa. Tämä on 198 000 euroa suurempi kuin vuoden 2024 talousarviossa. On kuitenkin muistettava, että tuosta edellä mainitusta summasta 191 000 euroa on TE-uudistuksen mukanaan tuomaa lisäystä. Nykyiset valtionosuudet kohdistuvat kunnissa vain sivistystoimeen.

Alla olevassa taulukoissa on käytetty viimeisintä käytössä olevaa tietoa (päivitys 23.9.2024).

VALTIONOSUUDET

(euroa)	TA 2024	TA 2025	Erotus
Peruspalvelujen valtionosuus	1 755 132	2 000 959	245 827
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	0	0	0
Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet	-312 085	-272 606	39 479
Verotulomenetyksen korvaus	340 331	252 791	-87 540
Valtionosuudet yhteensä	1 783 378	1 981 144	197 766

KOTIKUNTAKORVAUKSET

(euroa)	TA 2024	TA 2025
Kotikuntakorvaustulot	79 068	50 007
Kotikuntakorvausmenot	-672 824	-908 162
Kotikuntakorvaukset yhteensä	-593 756	-858 155

ALLA OLEVASSA TAULUKOSSA ON MUUTAMIA ORIPÄÄN KESKEISIÄ TUNNUSLUKUJA:

YHTEENVETO KUNNAN TUNNUSLUVUISTA

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Asukasluku	1 316	1 310	1 305
Tuloveroprosentti	8,36 %	8,40 %	8,40 %
Kiinteistöverot			
Yleinen	1,10 %	1,30 %	1,30 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,55 %	0,55 %	0,55 %
Muut asuinrakennukset	1,20 %	1,20 %	1,20 %
Verotulot			
Kunnallisvero, M €	2,06	1,94	2,06
Osuus yhteisöverosta, M €	0,54	0,46	0,36
Kiinteistövero, M €	0,38	0,48	0,59
Valtionosuudet, 1 000 €	1 807	1 783	1 981
Toimintatuotot, M €	1,84	1,45	1,76
Toimintakulut, M €	-5,97	-5,51	-6,28
Henkilöstökulut	-2,48	-2,48	-2,65
Palvelujen ostot	-1,95	-1,80	-2,18
Investointimenot, M €	-0,51	-0,77	-0,66
Lainat, € / asukas	2 134,39	2 351,35	2 320,57
Tilikauden yli-/alijäämä, M €	0,42	0,00	-0,12
Vakituinen henkilöstö	36	40	46
Henkilöstö yhteensä	49	48	50

2. VUODEN 2025 TALOUSARVIO

2.1. Henkilöstömenot

Henkilöstömenot nousevat 6,8 % vuoden 2024 talousarviosta.

HENKILÖSTÖKULUT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Henkilöstökulut					
Keskusvaalilautakunta	-2 346	-4 630	-4 350	280	-6,0 %
Tarkastuslautakunta	-2 520	-2 180	-3 380	-1 200	55,0 %
Kunnanhallitus	-290 831	-293 514	-299 267	-5 753	2,0 %
Sivistyslautakunta	-1 677 936	-1 607 480	-1 789 919	-182 439	11,3 %
Hyvinvointilautakunta	-140 916	-158 695	-169 418	-10 723	6,8 %
Tekninen lautakunta	-364 353	-416 784	-385 048	31 736	-7,6 %
Yhteensä	-2 478 902	-2 483 283	-2 651 382	-168 099	6,8 %

2.2. Käyttötalous

Vuoden 2025 talousarvion toimintakulut ovat - 5 620 650 euroa, jossa on nousua edellisvuoden 2024 talousarvioon 9,5 %:ia. Toimintatuotot ovat 1 096 875 euroa, jossa nousua vastaavasti vain 1,2 %. Toimintakate on - 4 523 775 euroa. Poistot ovat 486 340 euroa.

Alla toimintakatteen jakaantuminen sekä meno- ja tulolajien muutokset:

ULKOISET TOIMINTAKATTEET TOIMIELIMITTÄIN

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Ulkoiset toimintakatteet					
Keskusvaalilautakunta	-3 192	-1 580	-12 130	-10 550	667,7 %
Tarkastuslautakunta	-7 555	-11 500	-13 280	-1 780	15,5 %
Kunnanhallitus	-633 278	-641 794	-658 097	-16 303	2,5 %
Sivistyslautakunta	-2 613 621	-2 647 465	-2 823 019	-175 554	6,6 %
Hyvinvointilautakunta	-393 754	-398 730	-647 746	-249 016	62,5 %
Tekninen lautakunta	-481 051	-349 184	-369 503	-20 319	5,8 %
Yhteensä	-4 132 451	-4 050 253	-4 523 775	-473 522	11,7 %

KUNNAN KÄYTTÖTALOUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Toimintatuotot					
Myyntituotot	296 034	337 240	319 400	-17 840	-5,3 %
Maksutuotot	145 346	128 950	129 950	1 000	0,8 %
Tuet ja avustukset	72 911	21 685	42 740	21 055	97,1 %
Muut toimintatuotot	639 681	596 040	604 785	8 745	1,5 %
Toimintatuotot yht.	1 153 972	1 083 915	1 096 875	12 960	1,2 %

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-2 483 919	-2 483 283	-2 651 382	-168 099	6,8 %
Palvelujen ostot	-1 813 036	-1 767 705	-2 022 207	-254 502	14,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-648 871	-567 580	-577 750	-10 170	1,8 %
Avustukset	-136 823	-161 500	-157 061	4 439	-2,7 %
Muut toimintakulut	-202 641	-154 100	-212 250	-58 150	37,7 %
Toimintakulut yht.	-5 285 290	-5 134 168	-5 620 650	-486 482	9,5 %

2.3. Investointien toteuttaminen

Investointien tulisi suunnitteluajanaan (tai perustellusta syystä pidempänä ajankohtana) olla keskimäärin poistojen suuruiset. Jotta kunnan talous olisi kuntalain vaatimusten mukaisesti tasapainoinen, tulee vuosikatteen olla poistoja suurempi.

VUOSIKATTEET, POISTOT JA NETTOINVESTOINNIT 2024 - 2026

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026
Vuosikate	539 225	518 325	347 569	416 971
Poistot ja arvonalentumiset	485 637	521 600	486 340	515 000
Nettoinvestoinnit	505 780	767 100	659 000	732 000
Vuosikatteen ja poistojen erotus	53 588	-3 275	-138 771	-98 029
Poistojen ja investointien erotus	-20 143	-245 500	-172 660	-217 000

2.4. Lainakannan muutokset

Toteutettavat investoinnit ja käyttötalouden alijäämäisyys johtavat suoraan velkamäärän nousuun ja heijastuvat käyttötalouteen poistojen ja korkokulujen määrän lisäyksenä. Käyttötalousmenot ja investointitaso on sopeuttava tasapainoisen talouden turvaamiseksi.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

(euroa)	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	Ennuste 2024	TA 2025	TS 2026
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	500 000	0	0	0	0	0	250 000	250 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-265 932	-271 748	-271 748	-246 748	-141 748	-141 748	-89 224	-109 224
Pitkäaikaiset lainat yht.	2 311 306	2 039 558	1 767 810	1 521 062	1 379 314	1 237 566	1 398 342	1 539 118
Pitkäaikaiset lainat, € / asukas	1 698	1 494	1 330	1 155	1 048	945	1 072	1 183
Asukasluku	1 361	1 365	1 329	1 317	1 316	1 310	1 305	1 301

2.5. Osuus kuntayhtymissä

Oripään kunnan edustajien tulee toimia kuntayhtymien hallintoelimissä siten, että valtuuston asettamat tavoitteet toteutuvat.

Kuntayhtymät:

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä	2,25 %
*) Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin ky	0,00 %
*) Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin ky	0,00 %
Varsinais-Suomen Liitto	0,28 %

*) 1.1.2023 alkaen Varsinais-Suomen hyvinvointialue

2.6. Toimintakate tehtäväalueittain

ULKOISET TOIMINTAKATTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
Vaalit	-3 192	-1 580	-12 130	-10 550	667,7 %
Tarkastustoimi	-7 555	-11 500	-13 280	-1 780	15,5 %
Maaseutuelinkeinot	-18 075	-17 000	-18 600	-1 600	9,4 %
Yleishallinto	-589 876	-605 164	-618 677	-13 513	2,2 %
Elinkeinoyhteistyö	-25 326	-19 630	-20 820	-1 190	6,1 %
Terveyspalvelut	-300	0	0	0	-
Sosiaalipalvelut	1 432	0	0	0	-
Perusopetus	-1 736 776	-1 911 299	-1 988 787	-77 488	4,1 %
Varhaiskasvatus	-876 841	-736 166	-834 232	-98 066	13,3 %
Teknisen toimen hallinto	-139 893	-159 578	-57 708	101 870	-63,8 %
Kiinteistötoimi	-237 041	-86 603	-167 962	-81 359	93,9 %
Yhdyskuntahuolto	-115 438	-124 420	-142 700	-18 280	14,7 %
Yksityistiet	-28 000	-28 000	-28 000	0	0,0 %
Vesihuoltolaitos	35 285	71 287	65 547	-5 740	-8,1 %
Rakennustarkastus ja maa-ainesvalvonta	19 015	6 420	-10 120	-16 540	-257,6 %
Ympäristönsuojelu	-14 979	-28 290	-28 560	-270	1,0 %
Muut opetuspalvelut	-28 487	-19 600	-28 900	-9 300	47,4 %
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-154 802	-144 258	-157 482	-13 224	9,2 %
Vapaa-aikatoimi	-79 358	-78 375	-87 129	-8 754	11,2 %
Hyvinvointitoimi	-124 692	-149 527	-120 867	28 660	-19,2 %
Liikuntatoimi	-6 410	-6 970	-9 280	-2 310	33,1 %
Työllisyyspalvelut	0	0	-244 088	-244 088	-
Toimintakate	-4 131 309	-4 050 253	-4 523 775	-473 522	11,7 %
Verotulot	2 974 660	2 883 000	3 001 000	118 000	4,1 %
Valtionosuudet	1 806 799	1 783 378	1 981 144	197 766	11,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-110 916	-97 800	-110 800	-13 000	13,3 %
Vuosikate	539 234	518 325	347 569	-170 756	-32,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-485 637	-521 600	-486 340	35 260	-6,8 %
Satunnaiset erät	350 000	0	0	0	-
Tilikauden tulos	403 597	-3 275	-138 771	-135 496	4137,3 %
Poistoeron muutos	15 137	15 137	15 137	0	0,0 %
Varausten muutos	0	0	0	0	-
Rahastojen muutos	0	0	0	0	-
Tilikauden yli-/alijäämä	418 734	11 862	-123 634	-135 496	-1142,3 %

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1. Vaalit

ULKOISET TALOUSLUVUT - VAALIT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	2 500	4 900	1 500
Toimintakulut yht.	-5 692	-6 480	-13 630
Toimintakate	-3 192	-1 580	-12 130

SISÄISET TALOUSLUVUT - VAALIT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

YLEISTIEDOT

Vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit 13.4.2025.

Ennakkoonestys Suomessa 2.-8.4.2025, ennakkoonestys ulkomailla 2.-5.4.2025.

3.2. Tarkastuslautakunta

3.2.1. Tarkastustoimi

ULKOISET TALOUSLUVUT - TARKASTUSTOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-7 555	-11 500	-13 280
Toimintakate	-7 555	-11 500	-13 280

SISÄISET TALOUSLUVUT - TARKASTUSTOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Kunnanjohtaja

YLEISTIEDOT

Yleishallinto

STRATEGISET TAVOITTEET

Kunnallinen päätöksenteko perustuu tulevaisuuden ennakointiin ja suunnitelmallisuuteen.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Kunnan omaehtoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunta vastaa hallinnon ja talouden tarkastamisen järjestämisestä sekä arvioinnista, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Valtuuston valitsema tilintarkastaja tarkastaa vastaavasti kunkin tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

1) Tarkastustoiminta järjestetään ja toteutetaan kattavasti ja monipuolisesti niin, että valtuusto voi tarkastuksen pohjalta arvioida tehtäväalueiden toiminnan ja palveluiden tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta

-Mittari ja tavoitetaso: Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

3.3. Kunnanhallitus

ULKOISET TALOUSLUVUT - KUNNANHALLITUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	12 778	10 220	10 220
Toimintakulut yht.	-646 056	-652 014	-668 317
Toimintakate	-633 278	-641 794	-658 097

SISÄISET TALOUSLUVUT - KUNNANHALLITUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	235 427	63 500	255 443
Toimintakulut yht.	-54 364	-22 786	-42 808
Toimintakate	181 063	40 714	212 635

3.3.1. Yleishallinto

ULKOISET TALOUSLUVUT - YLEISHALLINTO

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	11 130	10 200	10 200
Toimintakulut yht.	-601 006	-615 364	-628 877
Toimintakate	-589 876	-605 164	-618 677

SISÄISET TALOUSLUVUT - YLEISHALLINTO

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	235 427	63 500	255 443
Toimintakulut yht.	-54 364	-22 786	-42 808
Toimintakate	181 063	40 714	212 635

TILIVELVOLLINEN

Kunnanjohtaja

STRATEGISET TAVOITTEET

Kunnallinen päätöksenteko perustuu tulevaisuuden ennakkointiin ja suunnitelmallisuuteen. Kunnan toiminnan kannalta keskeistä on talouden pysyminen tasapainossa. Kunnallinen palvelutuotanto on tehokasta ja kustannuskehitys vakaata ja suhteutettu kunnan maksukykyyn. Kunnan tuloksellinen palvelutuotanto perustuu oikein mitoitettuun henkilöstön osaamiseen ja motivaatioon.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Talousarvion ja -suunnitelman valmisteluprosessi sekä arvioinnin kehittäminen jatkuvaksi ympärivuotiseksi toiminnaksi kaikilla kunnan tulosyksikötasoilla.

Tulevaisuuteen ulottuvat toimeenpanosuunnitelmat, joissa pystytään arvioimaan kunnan tila ja palvelujen tarve pitkälti tulevaisuuteen. Työyhteisöjen kehittäminen niin, että kunnassa on motivoitunut, osaava ja työkykyinen henkilöstö.

OSBU – OSALLISTUVA BUDJETOINTI

Oripään kunnassa otetaan kolmannen kerran käyttöön osallistuva budjetointi. Se on toimintatapa, jossa kunnan asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Kuntalain 22. pykälässä on maininta, että kuntalaisella tulee olla mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun, ja osallistuva budjetointi sopii tähän. Sen toteuttamiseen ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa menetelmää, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin.

Osallistuvaa budjetointia voidaan käyttää monissa erilaisissa tilanteissa, monenlaisten tarpeiden ja ongelmien ratkaisemisessa. Sitä voidaan hyödyntää, kun suunnitellaan ja tehdään päätöksiä esimerkiksi investoinneista tai palveluista.

Oripääläiset valitsevat parhaat suunnitelmat äänestämällä. Äänestäminen on mahdollista myös alaikäisille. Talousarviossa on tehty 8.000 € varaus kunnanhallituksen alaisuuteen. Summa voidaan jakaa useammalle pienemmälle hankkeelle.

ORIPÄÄ - VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄYSTÄVÄLLISIN KUNTA

Tavoitetilana pidemmällä aikavälillä tulee olla väestönmäärän kasvu. Se onnistuu työpaikkoja lisäämällä. Työpaikat tuovat uusia kuntalaisia ja uusia veronmaksajia ja palveluiden käyttäjiä. Uudet kuntalaiset takaavat toimivan ja riittävästi resursoitun varhaiskasvatuksen ja koulun. Uudet kuntalaiset tuovat ostovoimaa alueelle ja pitävät kiinteistöjen ja tonttien arvoa yllä. Hyvin voi sanoa, että kunnan yksi elinehto on yritykset.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

1) Viestintää ja markkinointia nivotaan yhteen entistä tiiviimmin, jotta tavoitteiden saavuttamiseksi hyödynnetään kaikki käytössä olevat resurssit sekä osaaminen.

-Mittari ja tavoitetaso: Oripään uutisten lisääminen ja ajantasainen verkkoviestintä

2) Itsenäinen kunta toimii yhteistyössä naapurikuntien ja maakunnan muiden kuntien kanssa

-Mittari ja tavoitetaso: Osallistuminen ja seutu- ja maakunnallinen yhteistyöhön.

3) Yritystonttien lisääminen ja markkinointi

-Mittari ja tavoitetaso: Tonttimarkkinointi-materiaali ajan tasalla.

4) Aurinko- ja muun energian hyödyntäminen

-Mittari ja tavoitetaso: Toiminta käynnistyy Oripäässä vuonna 2025-2027

5) Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen

-Mittari ja tavoitetaso: Taloudentoteuman seuranta

6) Työhyvinvointikeskustelut, esihenkilökoulutus ja muutosjohtamisen vahvistaminen

-Mittari ja tavoitetaso: Sairauspoissaolojen määrä vähenee – Yhteistyö työterveyshuollon kanssa KEVAN työhyvinvointikyselyn käyttöönotto

3.3.2. Elinkeinoyhteistyö**ULKOISET TALOUSLUVUT - ELINKEINOYHTEISTYÖ**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	1 648	20	20
Toimintakulut yht.	-26 974	-19 650	-20 840
Toimintakate	-25 326	-19 630	-20 820

SISÄISET TALOUSLUVUT - ELINKEINOYHTEISTYÖ

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

ULKOISET TALOUSLUVUT - MAASEUTUELINKEINOT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-18 075	-17 000	-18 600
Toimintakate	-18 075	-17 000	-18 600

SISÄISET TALOUSLUVUT - MAASEUTUELINKEINOT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Kunnanjohtaja

STRATEGISET TAVOITTEET

Kunta tunnetaan vahvasta yrityselämästään. Kunta tarjoaa yritysten sijoittumiselle varteenotettavan ja seudullisesti kilpailukykyisen vaihtoehdon. Kunnan ja yritysten välille on laadittu elinvoimalupaus vuonna 2023. Kuntaa markkinoidaan aktiivisesti maaseutumaisena asuin-, yritys- ja matkailukuntana.

Elinkeinoitoimen painopistealueina on yritysten toimintaedellytysten parantaminen, sidosryhmien yhteistyön tiivistäminen ja yritysneuvonnan laajentaminen naapurikuntien kanssa.

Kunta ja yritykset tekevät markkinoinnissa yhteistyötä.

On koko kunnan etu, että sen alueella olevilla yrityksillä menee hyvin ja että yritykset aikaansaavat jatkuvaa liikevaihtoa.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Kunnan ja yritysten välisen yhteistyön voimistaminen ja yrittäjäystävällisen ilmapiirin luominen sekä myönteisen kuntakuvan ylläpitäminen. Kuntakuvan muodostumisessa luottamushenkilöillä ja henkilöstöllä on yhtä keskeinen rooli mutta kaikki kuntalaiset tekevät kuntakuvaa.

Yhteisöverotuottojen seurannan lisäksi työpaikkoja, investointeja sekä palveluita kuntaan!

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

- 1) Kunta on houkutteleva yritysten sijoittumispaikka. Yksityistä palvelutuotantoa pyritään lisäämään
-Mittari ja tavoitetaso: Uusien yritysten määrä. Yrityksien määrä lisääntyy
- 2) Kunta toimii yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa
-Mittari ja tavoitetaso: Yritysmuutoksen toimintakulttuuri. Yritysmuutoksen päätöksenteko
- 3) Yritystonttien lisääminen
-Mittari ja tavoitetaso: Yritystonttien lukumäärän lisääntyminen
- 4) Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisääminen
-Mittari ja tavoitetaso: Hankkeet etenevät vuonna 2025

3.4. Sivistyslautakunta

ULKOISET TALOUSLUVUT - SIVISTYSLAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	204 544	141 085	180 140
Toimintakulut yht.	-2 818 165	-2 788 550	-3 003 159
Toimintakate	-2 613 621	-2 647 465	-2 823 019

SISÄISET TALOUSLUVUT - SIVISTYSLAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	41 049	33 000	33 000
Toimintakulut yht.	-401 890	-235 277	-386 972
Toimintakate	-360 841	-202 277	-353 972

TILIVELVOLLINEN

Sivistysjohtaja

YLEISTIEDOT

Sivistystoimi

STRATEGISET TAVOITTEET

Koulutetun ja pätevän henkilökunnan kanssa tuotetaan laadukasta varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta varhaiskasvatus-, esiopetus- perusopetussuunnitelmien pohjalta.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Tehdään riittävät panostukset opetuksen ja kasvatuksen laadun varmistamiseksi. Huolehditaan henkilökunnan pätevyydestä ja ammatillisesta kehittämisestä.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

- 1) Sivistystoimeen saadaan rekrytoitua muodollisesti pätevää henkilökuntaa hakutilanteissa.
-Mittari ja tavoitetaso: Saadaan palkattua päteviä erityisluokanopettajia, varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja varhaiskasvatuksen opettajia.
- 2) Varhaiskasvatus toimii väliaikaisissa tiloissa tyydyttävällä tavalla.
-Mittari ja tavoitetaso: Saneerataan nykyisiä tiloja tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

3.4.1. Perusopetus**ULKOISET TALOUSLUVUT - PERUSOPETUS**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	109 117	89 585	78 440
Toimintakulut yht.	-1 845 893	-2 000 884	-2 067 227
Toimintakate	-1 736 776	-1 911 299	-1 988 787

SISÄISET TALOUSLUVUT - PERUSOPETUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	41 049	33 000	33 000
Toimintakulut yht.	-201 773	-129 826	-209 687
Toimintakate	-160 724	-96 826	-176 687

TILIVELVOLLINEN

Sivistysjohtaja

YLEISTIEDOT

Perusopetus

STRATEGISET TAVOITTEET

Laadukas peruskoulutus on kunnan vetovoimalle merkittävä tekijä. Peruskoulutusta annetaan ajanmukaisissa tiloissa modernein välinein. Koulun opetus noudattaa lautakunnan hyväksymää opetussuunnitelmaa. Luodaan edellytykset siihen, että opetussuunnitelma toteutuu.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Oripään koulua käyvät oppilaat opetetaan mm. lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Yleisenä tavoitteena on oppilaiden laaja-alainen osaaminen. Oppilaille opetetaan yhteiselämän pelisäännöt kasvattaen heitä yhteiskunnan vastuullisiksi jäseniksi.

Toimintaympäristön muutoksia ja painopistealueita vuosina 2025-2027

Sote-uudistuksen myötä kouluterveydenhuolto, koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyivät hyvinvointialue Varhan järjestettäväksi 1.1.2023. Uudistuksen seurauksena kunnan kuraattoripalvelut vähenevät elokuusta 2023 alkaen yhteen työpäivään viikossa. Varha ei ole saanut täytettyä koulupsykologin virkaa, joten palvelu on ollut ja on riittämätöntä.

Oripään koulun henkilökunta

Yleisopetuksessa on seitsemän luokanopettajaa. Lisäksi erityisopetuksessa opettaa yksi erityisluokanopettaja ja laaja-alaisessa erityisopetuksessa 1.8.2024 toistaiseksi virkaan valittu erityisopettaja. Kaksi koulunkäyntiohjaajaa työskentelee erityisluokassa ja 2,5 yleisopetuksessa. Yhden koulunkäyntiohjaajan työajasta noin puolet on varhaiskasvatuksessa, eikä hän osallistu aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan. Oripään koulun keittiö toimii ruoanvalmistuskeittinä, jossa työskentelee ruokapalveluesimies ja ravitsemustyöntekijä-siivooja. Ruokaa valmistetaan koulun oppilaille, päiväkotiin ja esikouluun.

Hallinto

Oripään koulun rehtori hoitaa sivistystoimen hallintopalvelut sivistysjohtajan virkanimikkeellä. Toimistosihtööri on yhteinen: (sivistystoimi 60 %, hyvinvointilautakunta 25 %, keskushallinto 15 %).

Erityisopetus

Dysfasiaopetus, yleisiä oppimisvaikeuksia omaavien sekä käytöshäiriöisten lasten opetus toteutetaan Oripään koulun erityisopettajien voimin.

Toiminta-alueittain tapahtuva opetus (harjaantumisopetus Hirvikosken yhtenäiskoulussa) järjestetään kunnan ulkopuolella. Konsultointia erityistä huolta ja kasvatusta vaativista lapsista ostetaan tarvittaessa lähikunnista. Osittaista yksilöllistettyä opetusta vaativat oppilaat opetetaan Oripään koulussa.

Erityisopettaja hoitaa myös laaja-alaisen erityisopetuksen.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

---

1) Koululaiset oppivat opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

-Mittari ja tavoitetaso: Palaute huoltajilta ja oppilailta sekä oppilasarviointi mm. kokein sekä lukuvuositodistuksin.

Palaute on voittopuolisesti positiivista. Pyritään saavuttamaan oppiaineittain hyvän osaamisen kriteerit.

2) Opettajisto työskentelee opetussuunnitelman hengessä.

-Mittari ja tavoitetaso: Laaja-alaisen osaamisen arkinen käyttö.

Opetuksessa ja opiskelussa huomioidaan ilmiöopiskelu, toiminnallisuus ja monialaisuus.

3) Opetuksessa huomioidaan koulun kansainvälistyminen

-Mittari ja tavoitetaso: S2-opetukseen ja oppimiseen tukeen panostetaan.
S2-oppilaat siirtyvät yläkouluun riittävän hyvällä suomenkielentaidolla.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tuntikehys/viikko	215	213,5	212,5
Tuntikehys viikossa/oppilas	2,22	2,37	2,37
perusopetusryhmän koko keskimäärin, oppilasta	13,8	12,8	12,8
Kuljetusoppilaita	43	40	44
S2-oppilaita	7	8	11
Opettajia	8	8	9
Keittiöhenkilökunta	1,3	1,3	1,3
Siivoushenkilökunta	0,7	0,7	0,7
Koulunkäyntiohjaajat	4,5	4,5	4,5
Koulurakennus	1 240 m2	1 240 m2 + 63 m2	1 240 m2 + 63 m2
Oppilasmäärät:	2024	2025	2026
Oripään koulu	94	85	80
Riihikosken yhtenäiskoulu	52	57	45
Hirvikosken yhtenäiskoulu	0	0	0
Muut	4	4	4
yhteensä	150	146	129
Vieraskuntalaisia Oripään koulussa	5	5	4

3.4.2. Varhaiskasvatus

ULKOISET TALOUSLUVUT - VARHAISKASVATUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	95 427	51 500	101 700
Toimintakulut yht.	-972 268	-787 666	-935 932
Toimintakate	-876 841	-736 166	-834 232

SISÄISET TALOUSLUVUT - VARHAISKASVATUS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-200 117	-105 451	-177 285
Toimintakate	-200 117	-105 451	-177 285

TILIVELVOLLINEN

Varhaiskasvatuspäällikkö

YLEISTIEDOT

Varhaiskasvatuksen palveluihin Oripään kunnassa kuuluvat päiväkotit Kultasiipi, alle 3-vuotiaille, 3-4-vuotiaiden ryhmä Ketunpesä, esiopetusyksikkö Nallenkolo, jossa toimii myös 5-vuotiaiden ryhmä ja perhepäivähoito. Varhaiskasvatuksen talousarvion valmistelussa on lähtökohtana, että palvelua järjestetään nykyisessä laajuudessa, jossa paikkoja on hieman yli oman tarpeen, jotta mahdollisten kuntaan muuttajien hoidon tarve pystytään järjestämään lain mukaan 2 viikossa.

Esiopetusryhmässä opetuksesta vastaa pätevä varhaiskasvatuksen opettaja ja myös Nallenkolon 4- 5-vuotiaiden ryhmään rekrytoidaan vuoden 2024 aikana pätevä varhaiskasvatuksen opettaja, jotta varhaiskasvatuslain edellyttämä henkilöstön pätevyysvaatimus toteutuu.

Ketunpesän 3-4-vuotiaiden ryhmä jatkaa väliaikaisesti vielä toimintaa kunnanviraston länsisiivessä. Ketunpesän henkilöstö vastaa pätevyydeltään varhaiskasvatuslain edellyttämää koulutustasoa.

Päiväkotit Kultasiipi muutettiin syksyllä 2023 alle 3-vuotiaiden yksiköksi. Tiloissa toimii kaksi 10 lapsen ryhmää sekä vuoroahoito. Kultasiiven varhaiskasvatusopettajana toimii varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, vakinaisen varhaiskasvatusopettajan opintovapaan ajan, jotta varhaiskasvatuslain pätevyysvaatimus toteutuu. Vuorohoidon tarve on kunnassa vähentynyt ja se hoidetaan toistaiseksi sijaisella. Varhaiskasvatukseen rekrytoidaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaa 2025 aikana.

STRATEGISET TAVOITTEET

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta on laadittu Oripään kunnan oma paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä esiopetussuunnitelma. 1.8. 2023 paikallista suunnitelmaa täydennettiin Oripään kunnan varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla. Toiminnassa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin, lapsen osallisuuteen ja toimijuuteen perustuvaa pedagogiikkaa. Toimintaa toteutetaan jokaisessa ryhmässä lapsen yksilöllisyyttä tukevilla pienryhmissä, joissa lapsi voi kasvaa ja oppia ihmetellen, kysellen, leikkien ja tutkien. Tiivis yhteistyö vanhempien

kanssa, perheiden ensisijaista kasvatusvastuuta tukien, mahdollistaa lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisen varhaiskasvatuksessa. Yhdessä vanhempien kanssa jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatus- /esiopetussuunnitelma.

Oripään kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaan jokaisella lapsella on oikeus tasa-arvoiseen kohteluun ja tarvittavaan tukeen. Oripään varhaiskasvatukseen pyritään palkkaamaan pätevä erityisopettaja. Varhaiserityiskasvatusta toteutetaan ostopalveluna siihen saakka, kunnes varhaiskasvatuksen erityisopettaja saadaan. Esiopetuksessa on yhteisöllinen oppilashuolto 1t/kk.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Koulutetun, pätevän henkilökunnan kanssa tuotetaan laadukasta varhaiskasvatusta varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien pohjalta.

Toimintakautena 2024-2025 varhaiskasvatuksen teemaksi olemme valinneet Positiivinen ja läsnäoleva varhaiskasvatus. Tällä haluamme korostaa varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyttä, olemme yhdessä Oripään varhaiskasvatus. Toimimme yhteistyössä perheiden kanssa, lapsen parhaaksi ja tuemme perheiden osallisuutta varhaiskasvatuksen arjessa. Toimintamme pohjaa pedagogisen suunnittelun, lasten mielenkiinnonkohteiden havainnoinnin ja kuulemisen sekä osallisuuden tukemisen myötä kulloisenkin teeman ympärille. Perheitä tiedotetaan eri teemoista ja näin heidän mahdollisuuttaan osallistua lastensa arkeen vahvistetaan. Henkilöstön ja lasten välisessä vuorovaikutuksessa vahvistetaan läsnäolevaa, myönteistä ja välittävää kohtaamista.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

1) Toiminnan laatu

Kaikissa yksiköissä noudatetaan toimintasuunnitelmaa sekä toimitaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman mukaisesti.

-Mittari ja tavoitetaso: Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmatyön jatkuva havainnointi, toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen.

Yksikköön suuntautuva palaute asiakkailta (asiakaskyselyt).

Asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun.

---

2) Toiminnan laatu, prosessitekijät

Henkilöstön ja lasten välinen vastavuoroinen vuorovaikutus on turvallista ja välittävää: henkilöstö kohtaa myönteisesti ja sensitiivisesti ryhmän lapset.

-Mittari ja tavoitetaso: Jokaisen lapsen kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen päivittäisessä pienryhmätöinnassa. Lasten aloitteiden havaitseminen ja niihin vastaaminen lasten osallisuutta ja toimijuutta tukien. Mm. henkilöstön ja lapsiryhmän välistä vuorovaikutusta arvioidaan eri menetelmillä.

Henkilöstö sitoutuu lapseen ja lapsiryhmään.

Työn ilo ja merkityksellisyys kasvavat.

Koettu laatu paranee. Laadunarvioinnissa hyödynnetään monipuolisia materiaaleja.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
0–6 v. yhteensä Oripäässä 31.12.	80	80	68
Osuus % ikäluokasta (0–6 v) varhaiskasvatuksessa	77,5%	81 %	88%
Lapsia varhaiskasvatuksessa 31.12.	62	65	60
Varhaiskasvatuksessa vuoden aikana	76	65	60
Varhaiskasvatuspäivät (vkp) / PPH	438	840	0
Varhaiskasvatuspäivät / PK Kultasiipi/Ketunpesä	4926	4200/3360	4200
Varhaiskasvatuspäivät / Nallenkolon päiväkotiryhmä	2328	2100	3360
/ Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus (+ kesäaika)	2245	3780	2100
Varhaiskasvatuspäivät / Ryhmäperhepäiväkoti	707	0	0
Bruttomenot / vkp / PPH (€)	49	54	
Bruttomenot / vkp / PK KS/KP (€)	61	48/47	
Bruttomenot / vkp / ESI-OPV (€)	12	25	
Bruttomenot / vkp / NK pk-ryhmä (5-vuotiaat) (€)	45	36	
Bruttomenot / vkp / ryhmäperhepäiväkoti (€)	37	0	
Esiopetus, esikoululaisia Kevät:	11	18	11
Esiopetus, esikoululaisia Syksy:	18	10	8
Varhaiskasvatuksen päällikkö	1	1	1
Perhepäivähoitaja	1	1	0
Varhaiskasvatuksen opettaja	1	2	2
Lastenhoitaja	4,1	6,3	5,7
Ryhmäavustaja	0	1,5	0,4
Varhaiskasvatuksen opettaja	1	1	1
Lastenhoitaja	2	1	2,6
Ryhmäavustaja	0,2	0,2	0
Varhaiskasvatuksen esikoulunopettaja	1	1	1
Esikoulun lastenhoitaja	2	2	1
Ryhmäavustaja	0,21	0,2	0
Resurssihoitaja		0	
Ryhmäperhepäivähoitaja	2,6 (31.5. saakka)	0	0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0	1	1

3.5. Hyvinvointilautakunta

ULKOISET TALOUSLUVUT - HYVINVOINTILAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	42 916	55 190	39 150
Toimintakulut yht.	-436 670	-453 920	-686 896
Toimintakate	-393 754	-398 730	-647 746

SISÄISET TALOUSLUVUT - HYVINVOINTILAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-95 796	-74 880	-122 676
Toimintakate	-95 796	-74 880	-122 676

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Kirjasto- ja kulttuuritoimi, museot, matkailu, maahanmuutto, muut opetuspalvelut, vapaa-aika- ja nuorisotoimi, hyvinvointi- ja liikuntatoimi, työllisyyspalvelut.

STRATEGISET TAVOITTEET

Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on edistää kunnan strategiassa määriteltyjä tavoitteita kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta. Hyvinvointilautakunta vastaa tehtävistä, jotka laissa on säädetty kunnan velvollisuudesta edistää asukkaidensa hyvinvointia.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Hyvinvointilautakunta johtaa kunnan hyvinvoinnin suunnittelua ja taloutta sekä toiminnan kehittämistä ja tukemista. Hyvinvointilautakunta valmistelee hyvinvointikertomuksen ja seuraa sen toteuttamista. Lisäksi lautakunta arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja palveluiden käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja tuottamiseen. Hyvinvointilautakunnan toimintaan kuuluvat kirjasto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut, ympäristöterveydenhoito, terveys- ja erityisliikuntapalvelut, maahanmuuttoasioiden hoitaminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, työhyvinvoinnin kehittäminen, nuorten vaikuttajaryhmän sekä vanhus- ja vammaisneuvoston toiminnan kehittäminen, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa sekä osallisuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen kuten myös työllisyyspalvelut.

Hyvinvointilautakunta päättää lisäksi Oripään kunnan liikuntahallin ja muiden tilojen käytöstä perittävistä maksuista sekä hyvinvointipalveluiden hinnastoista, hyvinvointipalveluiden kohdeavustusten jaosta ja menestyneiden kuntalaisten palkitsemisesta (muun muassa urheilu ja kulttuuri) sekä vastaa hyvinvointipalveluiden sisäisestä ja ulkoisesta markkinointiviestinnästä. Hyvinvointilautakunta luo osaltaan yhteistyötä Oripään kunnan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen välille. Tulevaisuudessakin on toimintoja ja tehtäväkokonaisuuksia, jotka kuuluvat kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle ja joissa niiden asiakaslähtöinen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen välillä.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

1) Kuntalaiset voivat hyvin.

-Mittari ja tavoitetaso: Kuntalaisten tyytyväisyys palveluihin ja saatu palaute.

2) Yhteistyö hyvinvointialueen ja lähikuntien kanssa toimii.

-Mittari ja tavoitetaso: Rakennetaan yhteistyötä entistä toimivammaksi.

3) Kuntalaiset tulevat kuulluksi.

-Mittari ja tavoitetaso: Osallistamisen mahdollistaminen ja kehittäminen.

3.5.1. Muut opetuspalvelut

Muihin opetuspalveluihin kuuluvat Auranlaakson kansalaisopisto sekä Loimaan ja Huittisten musiikkiopistot.

ULKOISET TALOUSLUVUT - MUUT OPETUSPALVELUT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-28 487	-19 600	-28 900
Toimintakate	-28 487	-19 600	-28 900

SISÄISET TALOUSLUVUT - MUUT OPETUSPALVELUT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Muihin opetuspalveluihin kuuluvat Auranmaa opisto sekä Loimaan ja Huittisten musiikkiopistot.

STRATEGISET TAVOITTEET

Musiikinopetusta ja muuta monipuolista harrastustoimintaa mahdollistetaan.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Osallistutaan muiden kuntien järjestämiin opetuspalveluihin.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

1) Muita opetuspalveluja on monipuolisesti tarjolla.

-Mittari ja tavoitetaso: Opetusta saavat ovat tyytyväisiä opetustarjontaan.

3.5.2. Kirjasto-kulttuuritoimi

ULKOISET TALOUSLUVUT - KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	2 410	3 050	2 650
Toimintakulut yht.	-157 212	-147 308	-160 132
Toimintakate	-154 802	-144 258	-157 482

SISÄISET TALOUSLUVUT - KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-32 289	-15 262	-28 092
Toimintakate	-32 289	-15 262	-28 092

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Kirjasto- ja kulttuuritoimi, museot ja matkailu.

STRATEGISET TAVOITTEET

Kirjasto

Kirjasto on kuntalaisten asioiden keskus. Kirjasto luo perusedellytyksiä elinikäiselle oppimiselle ja sivistykselle, itsenäiselle päätöksenteolle sekä kulttuurikehitykselle. Kirjasto edistää kuntalaisten selviytymistä tietoyhteiskunnassa ja niin ikään kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto tarjoaa välineitä lukutaidon luomiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kirjaston tarjonta lisää kaikenikäisten hyvinvointia ja elämän mielekkyyttä sekä antaa mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen.

Kulttuuri

Kulttuuritarjonta on kuntalaisten hyvinvoinnin osa.

Museot ja matkailu

Museot ovat arvokas osa paikallista kulttuuriperintöä ja matkailuvaltti. Matkailu alueelle lisääntyy.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Kirjasto

Kirjaston tehtävänä on valita kulloinkin saatavana olevasta tarjonnasta sellaista aineistoa, joka parhaiten vastaa kuntalaisten tarpeita ja yhteiskunnan muutoksia, järjestää se helposti tavoitettavaksi ja houkuttelevaksi, hakea asiakkaiden tarvitsemaa aineistoa omasta kokoelmasta, opastaa kirjavalinnassa ja auttaa asiakkaita käyttämään tarvittaessa muiden kirjastojen palveluja.

Kirjasto tarjoaa viihtyisän, turvallisen ja tasa-arvoisen ympäristön vapaa-ajan vietolle ja omatoimiselle opiskelulle sekä tilaisuuksia vuorovaikutukseen. Asiakkailla on mahdollisuus hyödyntää myös kirjaston tietoteknisiä palveluita. Kirjasto tavoittaa lisäksi asiakasryhmiä, joilla ei ole pääsyä kirjastoon, vierailamalla päiväkohteissa ja palvelutalossa.

Kulttuuri

Huolehditaan kunnan kulttuuriperinnöstä. Järjestetään monipuolisia, laadukkaita ja elämyksellisiä kulttuuri-tilaisuuksia sekä retkiä.

Museot ja matkailu

Kunnan asukkaat saadaan kiinnostumaan museoihin kerätyistä, tallennetusta ja siellä säilytetystä oman alueen kulttuuriperinteestä. Matkailua edistetään.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

1) Kirjaston palvelut ovat monipuolisia ja ajantasaisia. Tarjolla on laaja valikoima kirjoista ja elokuvista lehtiin sekä tulostus- ja kopiointimahdollisuuteen. Eri ryhmien tarpeet huomioiden toiminnassa.

-Mittari ja tavoitetaso: Kirjastopalvelujen tarve sekä käyttäjien määrä ja saatu palaute toimivat mittarina käyttäjien tyytyväisyydelle kirjaston palveluihin.

2) Kulttuuritoiminta tavoittaa kaikenikäisiä kiinnostavalla tarjonnalla.

-Mittari ja tavoitetaso: Kulttuuritoimintaan osallistuvien määrä ja saatu palaute. Tavoitellaan vähintään 200 osallistujaa vuositasona.

3) Museotoimintaa ja matkailua kehitetään ajantasaiseksi ja niiden potentiaali otetaan käyttöön.

-Mittari ja tavoitetaso: Museokävijöiden ja matkailijoiden määrä sekä tarpeet ja palvelujen kysyntä.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Aukiolotunnit vuodessa	1169	1160	1170
Hankinnat asukasta kohti	0,62	0,75	0,58
Lainaajat/as. luku%	27	27	29
Lainaus/as	10	12	11
Fyysiset kirjastokäynnit/kk	420	500	450
Verkkokirjastokäynnit/kk	591	900	620
Toimintakulut €/as	132	125	135
Satutunnit	33	30	45
Kirjastonkäytön opetustunnit	0	1	2
Tapahtumat ja retket, yli 10 osallistujaa	5	10	7
Syrjämän kävijät	567	200	400
Hartmannin kävijät	0	0	0
Kivimakasiinin kävijät	206	200	220

3.5.3. Vapaa-aikatoimi

ULKOISET TALOUSLUVUT - VAPAA-AIKATOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	2 436	4 800	4 800
Toimintakulut yht.	-81 794	-83 175	-91 929
Toimintakate	-79 358	-78 375	-87 129

SISÄISET TALOUSLUVUT - VAPAA-AIKATOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-3 531	0	-32 365
Toimintakate	-3 531	0	-32 365

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Vapaa-aika, nuoriso

STRATEGISET TAVOITTEET

Monipuoliset, laadukkaat ja ajantasaiset vapaa-ajanpalvelut kaikille ryhmille. Senussa (seutukunnallinen nuorisotoimi) aktiivisesti mukana oleminen. Vapaa-aika-, nuoriso-, liikunta-, ja kulttuuritoimen kiinteä yhteistyö. Tiivis yhteistyö myös koulun, varhaiskasvatuksen, seurojen / yhdistysten, seurakunnan, kansalaisopiston ja Varhan kanssa. Kuntalaisten osallistaminen ja aktivoiminen.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Vapaa-aikatoimi tuottaa laadukkaita palveluja tasapuolisesti kaikille kuntalaisille. Vapaa-aikatoimi huolehtii tapahtumien järjestämisestä kaikille kuntalaisille ja nuorisotilan toiminnasta. Vapaa-aikatoimi on aktiivisesti yhteistyössä kulttuuri-toimen ja Varhan, koulun, varhaiskasvatuksen, seurojen ja järjestöjen sekä naapurikuntien kanssa. Toiminnasta ja tapahtumista tiedotetaan useita eri ka-navia käyttäen, jotta mahdollisimman moni kuntalainen on saatavilla olevista palveluista tietoinen. Kuntalaisten toiveisiin ja palautteisiin reagointi ja mahdolli-suuksien mukaan huomioon ottaminen toimintaa suunniteltaessa.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

1) Nuorisotyön kehittäminen siten että nuorten osallisuus sekä nuorten kasvu aktiiviseksi kansalaiseksi mahdollistuu.

-Mittari ja tavoitetaso: Osanottajien määrä ja saa-tava palaute.

Nuorten vaikuttajaryhmän toiminta. Nuorisotilassa kävijöitä noin 40 hlö / vko.

Nuorisolain vaatimusten täyt-täminen.

Nuorten oman aktiivisuuden lisääminen.

Nuorten vaikuttajaryhmän sitouttaminen

2) Vapaa-aikatoimen palveluiden saavuttavuus / vaikuttavuus.

Matalankynnyksen toiminta

Kuntalaisten osallistaminen ja aktivoiminen.

-Mittari ja tavoitetaso: Osanottajien määrä ja saatava palaute.

Saatuun palautteeseen reagointi.

Hyvä tavoitavuus.

Viestintä eri palvelumuodois-ta tavoittaa kohderyhmänsä.

Kuntalaiset kokevat voivansa vaikuttaa palveluihin.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tapahtumat, määrä / osallistujat	8 kpl/240 osallistujaa	8 kpl/240 osallistujaa	8 kpl/250 osallistujaa
Retket, määrä / osallistujat	2 kpl/30 osallistujaa	2 kpl/30 osallistujaa	2 kpl/30 osallistujaa
Leirit, määrä / osallistujat	1 kpl/10 osallistujaa	1 kpl/10 osallistujaa	1 kpl/10 osallistujaa
Säännöllinen toiminta, kokoontumiskerrat / osallistujat	20 krt/300 osallistujaa	20 krt/300 osallistujaa	20 krt/300 osallistujaa
Osallistumiskertoja yhteensä	31 krt/580 osallistujaa	31 krt/580 osallistujaa	31 krt/580 osallistujaa
-tapahtumat määrä / osallistujat	2 kpl/30 osallistujaa	2 yönuokkari/30 osallistujaa	2 kpl/30 osallistujaa
-retket määrä / osallistujat	2 krt/40 osallistujaa	-	2 krt/40 osallistujaa
-nuorisotila aukiolokerrat / kävijät	160 krt/1200 kävijää	155 krt/ 1627 kävijää	160 krt/1200 kävijää
-vaikuttajaryhmän kokoontumiset / osallistujat	5 krt/20 osallistujaa	2 krt/ 6 osallistujaa	4 krt/48 osallistujaa
-etsivän nuorisotyön asiakkuudet	1	0	3
-osallistumiskertoja yhteensä	5 krt/20 osallistujaa	2569 osallistujaa	2421 osallistujaa

3.5.4. Liikuntatoimi**ULKOISET TALOUSLUVUT - LIIKUNTATOIMI**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	27 847	31 700	31 700
Toimintakulut yht.	-34 258	-38 670	-40 980
Toimintakate	-6 410	-6 970	-9 280

SISÄISET TALOUSLUVUT - LIIKUNTATOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-59 976	0	-62 219
Toimintakate	-59 976	0	-62 219

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Hyvinvointi, liikunta

STRATEGISET TAVOITTEET

Hyvinvointi- ja liikuntatoimen tavoitteena on hyvinvoiva ja liikkuva oripääläinen. Liikuntatoimi toteuttaa laadukkaita liikuntapalveluja eri ikäryhmille itse ja yhteistyössä yritysten, järjestöjen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Liikuntatoimen tehtävänä on kehittää ja ylläpitää liikuntapaikkoja eri ikäryhmien tarpeet sekä erityisryhmät huomioiden. Liikuntatoimen tarkoitus on lisätä varsinkin vähän liikkuvien liikuntaa sekä keksiä ratkaisuja vähän liikkuvien aktivoimiseksi. Ajantasaisen tiedon välittäminen sekä hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta huolehtiminen ovat yksi osa hyvinvointityötä yhteistyössä kunnan muiden sektoreiden kanssa.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Liiku ry:n toiminnassa aktiivisesti mukana oleminen edesauttaa tavoitteisiin pääsyä. Järjestöjen avustaminen ja poikkisektorisen yhteistyön tiivistäminen tukee järjestöjen toimintaa laadukkaiden liikuntapalvelujen tuottamiseksi yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Yhteistyö naapurikuntien kanssa mahdollistaa monipuolisempien palvelujen tuottamisen sekä tiedon välittämisen. Hyvinvointityötä ja terveyden edistämistä toteutetaan kunnassa laaja-alaisesti yhteistyössä järjestöjen, seurakunnan, yritysten, kolmannen sektorin sekä Varhan kanssa. Hyvinvointiin liittyy kiinteästi kulttuuritoimi ja vapaa-aikatoimi sekä ympäristön suunnittelu hyvinvointia tukevaan suuntaan.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

- 1) Kunta ylläpitää ja kehittää kaikille kuntalaisille soveltuvia ja monipuolisia liikuntapaikkoja ja -tiloja.
-Mittari ja tavoitetaso: Liikuntapaikkojen nykytilan kartoitukset. Tehdyt toimenpiteet liikuntapaikkojen kunnan ylläpitämiseksi. Pitkän tähtäimen suunnitelmat liikuntapaikkojen kehittämiseksi.

2) Kuntalaisia kannustetaan harrastamaan terveyttä edistävää liikuntaa niin ulkona kuin rakennetussa ympäristössä.

-Mittari ja tavoitetaso: Toteutuneet infot. Markkinoinnin kattavuuden seuranta. Kävijämäärä.

3) Matalan kynnyksen liikuntaryhmät.

-Mittari ja tavoitetaso: Toteutuneet ryhmät. Kuntalaiskysely toiveiden ja tarpeiden kartoittamiseksi.

4) Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tekeminen.

-Mittari ja tavoitetaso: Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valmistuneet ja hyväksytyt.

5) Aktiivinen osallistuminen hyvinvointi- ja terveystieteiden Varhan järjestämään toimintaan ja aktiivinen tiedon välittäminen.

-Mittari ja tavoitetaso: Aktiivisuus hyvinvointi- ja terveystieteissä sekä toimiva yhdyspintayhteistyö.

6) Kehitetään elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palvelupolkua yhdessä Varhan kanssa.

-Mittari ja tavoitetaso: Toimiva palvelupolku ja asiakasmäärät.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tapahtumat, määrä / osallistujat	2/50 osallistujaa	4 kpl/100 osallistujaa	4/100 osallistujaa
Retket, määrä / osallistujat	0	1kpl/20 osallistujaa	2 kpl/50 osallistujaa
Säännöllinen toiminta, kokoontumiskerrat / osallistujat	83 krt/474 osallistujaa	45 krt/480 osallistujaa	80 krt/480 osallistujaa
Matalan kynnyksen ryhmät	0	120 krt/600 osallistujaa	40 krt/150 osallistujaa
Kuntosali, käyntikertoja	5328 kävijää	4500 kävijää	5400 kävijää
Liikuntahallit	33 vakiovuoroa / 10801 kävijää	35 kpl/vko/vakiovuorot	35 kpl/vko/vakiovuoro / 10900 kävijää
Kokoontumiskerrat / osallistujat		10 900 kävijää	
Liikuntahalli, yksittäisvuorot	80 kpl	60 kpl	80 kpl
Osallistumiskertoja yhteensä	15581 osallistujaa	16 600 osallistujaa	17080 osallistujaa
Liikuntaneuvonnan asiakkaita	0	0	20 kpl vuodessa

3.5.5. Hyvinvointitoimi**ULKOISET TALOUSLUVUT - HYVINVOINTITOIMI**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	10 222	15 640	0
Toimintakulut yht.	-134 914	-165 167	-120 867
Toimintakate	-124 692	-149 527	-120 867

SISÄISET TALOUSLUVUT - HYVINVOINTITOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja.

YLEISTIEDOT

Muu hyvinvointitoiminta kuten terveydensuojelu, hyvinvointineuvonta, päihdekasvatus sekä maahanmuutto.

STRATEGISET TAVOITTEET

Hyvinvoivat kuntalaiset.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Tarjotaan palveluja, joilla hyvinvointia edistetään. Kotoutumista edistetään uuden kotoutumisohjelman sisältämän palvelukokonaisuuden mukaisesti.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

1) Kuntalaisten hyvinvointi lisääntyy. Maahanmuuton osalta kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan on toimivaa ja sujuu myös yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa.

-Mittari ja tavoitetaso: Saatu palaute sekä kuntalaisten ja maahanmuuttajien tyytyväisyys palveluihin.

3.5.6. Työllisyyspalvelut**ULKOISET TALOUSLUVUT - TYÖLLISYYSPALVELUT**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	-244 088
Toimintakate	0	0	-244 088

SISÄISET TALOUSLUVUT - TYÖLLISYYSPALVELUT

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Kirjastonjohtaja

YLEISTIEDOT

Työllisyyspalvelut ovat osa hyvinvointilautakunnan kirjasto- ja kulttuuritoimea.

STRATEGISET TAVOITTEET

Työllistymistä edistetään ja työllisyyttä lisätään toimivilla lähipalveluilla yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Yrityksille ja työnantajille tarjotaan osaavaa työvoimaa ja työnhakijoille avoimia työpaikkoja sekä ammatillisia koulutusmahdollisuuksia.

TULOSALUEEN TAVOITTEET**Tavoitteet**

1) Työvoimapalvelut suunnataan sekä työnantajille että työnhakijoille

-Mittari ja tavoitetaso: Työllisten määrä lisääntyy, työnantajat saavat osaavaa työvoimaa ja työvoimapalveluja käyttävät ovat tyytyväisiä palveluihin.

3.6. Tekninen lautakunta

ULKOISET TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	891 780	872 520	865 865
Toimintakulut yht.	-1 372 831	-1 221 704	-1 235 368
Toimintakate	-481 051	-349 184	-369 503

SISÄISET TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	396 461	269 746	361 917
Toimintakulut yht.	-128 995	-41 411	-106 012
Toimintakate	267 466	228 335	255 905

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

YLEISTIEDOT

Teknisen lautakunnan tehtäväalueena on vastata lautakunnan alaisen palvelutuotannon järjestämisestä ja kehittämisestä kiinteistönhoidon, yhdyskuntahuollon ja yksityisteiden osalta sekä kunnan rakennushankkeiden toteuttamisesta.

Hallinnon toimintatuottojen kasvu johtuu vuokratulojen noususta ja menojen väheneminen johtuu tehdyistä investoinneista.

3.6.1. Yhdyskuntahuolto

ULKOISET TALOUSLUVUT - YHDYSKUNTAHUOLTO

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	6 692	3 100	3 100
Toimintakulut yht.	-122 130	-127 520	-145 800
Toimintakate	-115 438	-124 420	-142 700

SISÄISET TALOUSLUVUT - YHDYSKUNTAHUOLTO

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-1 418	-800	-1 919
Toimintakate	-1 418	-800	-1 919

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

YLEISTIEDOT

Tehtäväalueeseen kuuluu kunnan tienpitovastuulla olevien teiden ja valaistuksen hoito ja kunnossapito, puistojen, leikkikenttien, matonpesupaikkojen, ulkoilualueiden ja muiden yleisten alueiden hoito ja kunnossapito.

3.6.2. Vesihuoltolaitos

ULKOISET TALOUSLUVUT - VESIHUOLTOLAITOS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	216 708	254 000	254 000
Toimintakulut yht.	-181 423	-182 713	-188 453
Toimintakate	35 285	71 287	65 547

SISÄISET TALOUSLUVUT - VESIHUOLTOLAITOS

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	23 782	14 220	14 220
Toimintakulut yht.	-18 657	-10 918	-20 414
Toimintakate	5 125	3 302	-6 194

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

YLEISTIEDOT

Vesi- ja viemärilaitos toimittaa asiakkailleen häiriöttä laadukasta talousvettä ja huolehtii kunnan yleisen viemärlaitoksen jätevesien käsittelystä niin, että viemäriverkostosta tai niiden johtamisesta ei aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle.

TULOSALUEEN TAVOITTEET

Tavoitteet

1) Hulevesien vähentäminen viemäriverkostossa

-Mittari ja tavoitetaso: Vuotovesien määrä vähentäminen, tavoitetaso vuoden 2024 vuotovesimäärä.

3.6.3. Rakennustarkastus**ULKOISET TALOUSLUVUT - RAKENNUSTARKASTUS JA MAA-AINESVALVONTA**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	60 542	50 000	35 000
Toimintakulut yht.	-41 527	-43 580	-45 120
Toimintakate	19 015	6 420	-10 120

SISÄISET TALOUSLUVUT - RAKENNUSTARKASTUS JA MAA-AINESVALVONTA

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-3 620	-780	-3 982
Toimintakate	-3 620	-780	-3 982

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

YLEISTIEDOT

Tekninen lautakunta on kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Viranhaltijapalvelut ostetaan Pöytyän kunnalta.

Maa-aineslupien myöntäminen kuuluu tekniselle lautakunnalle, valvonnan hoitaa Etelä-Satakunnan ympäristötoimisto.

3.6.4. Ympäristönsuojelu**ULKOISET TALOUSLUVUT - YMPÄRISTÖNSUOJELU**

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	4 946	5 000	5 000
Toimintakulut yht.	-19 925	-33 290	-33 560
Toimintakate	-14 979	-28 290	-28 560

SISÄISET TALOUSLUVUT - YMPÄRISTÖNSUOJELU

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

Oripään kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tekninen lautakunta. Viranhaltijapalvelut ostetaan Etelä-Satakunnan ympäristötoimisto.

YLEISTIEDOT

Sekä rakennettu että luonnontilainen Oripää on terveellinen, turvallinen, puhdas ja viihtyisä.

3.6.5. Kiinteistötoimi

ULKOISET TALOUSLUVUT - KIINTEISTÖTOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	602 892	560 420	568 765
Toimintakulut yht.	-839 933	-647 023	-736 727
Toimintakate	-237 041	-86 603	-167 962

SISÄISET TALOUSLUVUT - KIINTEISTÖTOIMI

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	372 679	255 526	347 697
Toimintakulut yht.	-70 111	-19 050	-58 929
Toimintakate	302 568	236 476	288 768

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

YLEISTIEDOT

Tehtäväalue vastaa keskitetysti kaikista kunnan hallinnoimien rakennusten, piha-alueiden, puistojen ja yleisten alueiden hoidosta, kunnossa ja ylläpidosta sekä varastointi-, kone- ja laitepalveluista. Tehtäväalue huolehtii metsien hoidosta metsätaloussuunnitelman pohjalta yhteistyössä metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

Toimintamenojen nousu tulee suunnitelluista korjaustoimenpiteistä ja toimintatuottojen nousu johtuu nousseista vuokratuloista.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
kerrosala m ²	12 524	12 524	12 524
tilavuus m ³	55 987	55 987	55 987
osakehuoneistot	3	3	3
metsäala ha	188	188	188
peltoala ha	3,7	3,7	3,7
työntekijät	6,45	7,45	7,45

3.6.6. Yksityistiet

ULKOISET TALOUSLUVUT - YKSITYISTIET

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	-28 000	-28 000	-28 000
Toimintakate	-28 000	-28 000	-28 000

SISÄISET TALOUSLUVUT - YKSITYISTIET

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Toimintakulut yht.	0	0	0
Toimintakate	0	0	0

TILIVELVOLLINEN

Tekninen sihteeri

YLEISTIEDOT

Tehtäväalue huolehtii yksityisteiden kunnossapidon ja perusparantamisen avustamisesta valtuuston vahvistamien jakoperusteiden mukaan.

TULOSALUEEN SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Avustettavat yksityistiet, kpl	26	29	29
Avustetut tiet km	50	55	55
Avustukset euroa	22 488	28 000	28 000
Kunnan avustus euroa/km	449,79	454	454

4. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin, pitkävaikutteisen omaisuuden jaksottamisesta aiheutuviin poistoihin ja arvonalentumisiin. Käytötalousosan tehtävien menot summataan toimintakuluihin ja tulot toimintatuottoihin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää taseen omaa pääomaa, tähän tunnuslukuun kohdistuu vuoden 2001 alusta voimaan tullut alijäämien kattamisvelvollisuus. Suunnitelmavuosien ali- ja ylijäämäerien yhteenlasketun määrän tulee olla vähintään nolla, sen jälkeen, kun kertynyt alijäämä on katettu.

Tuloslaskelman tunnusluku ”toimintatuotot/toimintakulut, %” kertoo tulorahoituksen osuuden toimintameinoista. Kunnan koko ja toimintojen järjestämistavat selittävät suuria kuntakohtaisia eroja.

Tunnusluku ”vuosikate/poisto, %” kertoo tulorahoituksen riittävyyden käyttöomaisuuden kulumista vastavien investointien rahoittamiseen, kun kyseisen tunnusluvun arvo on 100 %, rahoitus on riittävä.

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yht.	1 153 972	1 083 915	1 096 875	1 169 303	1 192 689
Toimintakulut yht.	-5 285 290	-5 134 168	-5 620 650	-5 778 476	-5 922 938
Toimintakate	-4 131 318	-4 050 253	-4 523 775	-4 609 173	-4 730 249
Verotulot	2 974 660	2 883 000	3 001 000	3 162 000	3 237 000
Valtionosuudet	1 806 799	1 783 378	1 981 144	1 966 144	1 951 144
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-110 916	-97 800	-110 800	-102 000	-102 000
Vuosikate	539 225	518 325	347 569	416 971	355 895
Poistot ja arvonalentumiset	-485 637	-521 600	-486 340	-515 000	-515 000
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	350 000	0	0	0	0
Satunnaiset erät yht.	350 000	0	0	0	0
Tilikauden tulos	403 588	-3 275	-138 771	-98 029	-159 105
Poistoeron muutos	15 137	15 137	15 137	15 137	15 137
Tilikauden yli-/alijäämä	418 725	11 862	-123 634	-82 892	-143 968

KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot/toimintakulut	0,22	0,21	0,20	0,20	0,20
Vuosikate/poistot	1,11	0,99	0,71	0,81	0,69
Asukasmäärä	1 316	1 310	1 305	1 301	1 301
Vuosikate, euroa/asukas	410	396	266	321	274

5. INVESTOINTIOSA

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille ja hankeryhmille. Investointiosaan otetaan määrärahat pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja käyttöomaisuusosakkeiden sekä osuuksien hankintamenoihin. Investointiosan kustannukset aktiivoidaan suunnitelman mukaisina poistoina vaikutusaikanaan käyttötalousosaan kuluiksi. Investointien aktiivointiraja on 10 000 euroa. Investoinnit kohdistuvat pääasiassa jo olemassa oleviin kiinteistöihin ja kunnallistekniikan saneeraukseen.

INVESTOINNIT

	2023		2024		2025		2026		2027		2028		Myöhemmin netto
	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	
MAA- JA VESIALUEET													
Osakkeet													
Maa-alueet		10 000		2 600				50 000					
MUU KÄYTTÖOMAISUUS													
OSAKKEET JA OSUUDET													
IRTAIN KÄYTTÖOMAISUUS													
OHJELMISTOT													
Varhaiskasvatuksen toiminnanohjaus järjestelmä				18 100									
Vesilaitoksen kirjanpito-ohjelma						24 000							
MUU KÄYTTÖOMAISUUS													
Tietokoneet						20 000							
IRTAIN KÄYTTÖOMAISUUS													
Traktori/kuormaaja				määrärahasiirto 50 000									

52

INVESTOINTIOSA

	2023		2024		2025		2026		2027		2028		Myö- hemmin netto
	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	
TALONRAKENNUS													
Loimaantien rivitalot													
Aitojen ja terassien uusiminen						20 000		20 000					
Haapalan peruskorjaus													
Ristilähteentie 1 ,ulkovuoren uusiminen								60 000					
Laomäentie 2, ulkovuoren uusiminen										60 000			
Kustaantien paritalot													
Ikkunoiden uusiminen								60 000					
Koulukujan rivitalo													
B-talo, Peruskorjaus		240 000		150 000									
Keskusta-alue													
Suunnittelu ja kehittäminen		20 000		100 000		30 000							
Kiinteistöjen kunnossapito/saneeraus				200 000		400 000							
Nallenkolo													
Peruskorjaus/uudenrakennus													
Vanhusten rivitalo													
Julkisivu								120 000					
Sedeviesien ohjaus										50 000			
Kunnanvirasto													
Varhaiskasvatuksen tilat		110 000						300 000		200 000			
Vuokrariivitalo													1 000 000

53

INVESTOINTIOSA

	2023		2024		2025		2026		2027		2028		Myö- hemmin netto
	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS													
Vapaa-ajankeskuksen kehittämishanke (KAN-GASTUPA)													
Vapaa-ajan keskus													
Uimalampi						20 000							
Ulkokuntosali			määrä- raha- siirto	40 000				40 000					
Uimarannan kunnostus ja "terassi" ojan päälle								30 000					
Sauna/kokoustilat (uimalammen äärelle)										200 000			
Kasvatus ja koulualueen kehittämishanke													
Monitoimipuisto/piha-alue												70 000	
Kaukalon/tenniskentän pohjarakenteen uusi- minen												125 000	
Ulkokuntosali													
Urheilukenttä		20 000											
Korkeushyppypaikka		10 000											
Kentän kunnostus				15 000									
Katsomon kunnostus ja katos										50 000			
Varasto/Puku/peseytymistilat												50 000	
Leikkikentät													
Keskustan leikkikenttä				40 000									
Asfaltointit		15 000		15 000		15 000		15 000		15 000		30 000	
Kaavateiden rakentaminen ja kunnossapito		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		15 000	
Tievalaistus													
Uitonmäki		19 000											
Keskusta						25 000							
Laoniitty								17 000					
ENERGIA													
Energiaselvitys ja Viraston alueen lämmitys- muodon vaihtaminen													
Energia tuoton suunnittelu										50 000			
Energia tuoton perustaminen										100 000			
Verkon perustaminen												250 000	
VESIHUOLTOLAITOS													
Etäluettavat vesimittarit													
Mittarit		60 000											
Asennus		20 000		80 000									
Kunnallistekniikan rakentaminen ja huleve- siviemärointi													
Suunnittelu keskusta, laoniitty ja koulu		15 000											
Rakentaminen		100 000		50 000		50 000		50 000		50 000		50 000	
Vedenottamo													
Vanhan kaivon saneeraus						45 000							
		649 000		770 700		659 000		732 000		785 000		590 000	1 000 000
Investointitulot	0		0		0								0
Nettoinvestoinnit		649 000		770 700		659 000							

6. RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan. Rahoituslaskelman avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus ja muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoituslaskelman tunnusluvusta "investointien tulorahoitus %" kertoo, kuinka paljon investointien omarahoitusmenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla korollisen vieraan pääoman määrä tilinpäätösvuoden päätymispäivän asukasmäärällä.

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	539 225	518 325	347 569	416 971
Satunnaiset erät	350 000	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	337	0	0	0
Toiminnan rahavirta yht.	889 562	518 325	347 569	416 971
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-505 780	-767 100	-659 000	-732 000
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	600	0	0	0
Investointien rahavirta yht.	-505 180	-767 100	-659 000	-732 000
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	384 382	-248 775	-311 431	-315 029
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen muutokset yht.	0	0	0	0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	250 000	250 000	250 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-141 748	-141 748	-89 224	-109 224
Lyhytaikaisten lainojen muutos	121 265	150 000	70 000	130 000
Lainakannan muutokset yht.	-20 483	258 252	230 776	270 776
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	949	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	4 378	0	0	0
Saamisten muutos	93 680	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-472 563	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-373 557	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yht.	-394 039	258 252	230 776	270 776

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026
Rahavarojen muutos	-9 658	9 477	-80 655	-44 253
Rahavarat jakson alussa	22 911	20 512	29 989	-50 666
Rahavarat jakson lopussa	13 253	29 989	-50 666	-94 919

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026
Investointien tulorahoitus, %	106,6 %	67,6 %	52,7 %	57,0 %
Lainakanta, 1 000 euroa	2 809	3 080	3 028	3 299
Lainakanta / asukas	2 134	2 351	2 321	2 536
Asukasluku	1 316	1 310	1 305	1 301

7. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HENKILÖSTÖ

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnanhallitus			
Kunnanjohtaja	1	1	1
Taluspäällikkö	1	1	1
Hallintosihteeri	1	1	1
Toimistosihteeri	0,4	0,4	0,4
Yhteensä	3,4	3,4	3,4
Sivistystoimi			
Sivistysjohtaja	1	1	1
Erityisopettaja	1	2	1
Erityisluokanopettaja	1		1
Luokanopettaja	6	6	7
Koulunkäynninohjaaja/kerho-ohjaaja	4,5	4,5	4,5
Ruokapalveluesimies	1	1	1
Ruokapalvelutyöntekijä	0,3	0,3	0,3
Toimistosihteeri	0,2	0,2	0,2
Sivistystoimi yhteensä	15	15	16
Varhaiskasvatus			
Varhaiskasvatuksen päällikkö	1	1	1
Toimistosihteeri	0,4	0,4	0,4
Perhepäivähoito			
Perhepäivähoitaja	1	1	0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO)		1	0
Päiväkoti Kultasiipi			
Varhaiskasvatuksen opettaja	1	2	1
Lastenhoitaja	4,7	6,3	3,7
Avustajat /Ryhmäavustaja		1,5	1,4
Vaka erityisopettaja (VEO)			0,25
Oppisopimusopiskelija	0,5	0	0
Palkkatuella	0,8	0	0,6
Päiväkoti Nallenkolon päiväkotiryhmä			
Varhaiskasvatuksen opettaja	1	1	1
Lastenhoitaja	0,8	1	2
Avustaja		0,2	0
Vaka erityisopettaja (VEO)		0	0,25
Nallenkolon Esiopetus ja EO:ta täydentävä varhaiskasvatus			
Varhaiskasvatuksen opettaja	1	1	1
Lastenhoitaja	2	2	1
Avustaja	0,21	0,2	0
Vaka erityisopettaja (VEO)		0	0,25
Ketunpesän päiväkotiryhmä			
Varhaiskasvatuksen opettaja	1		1
Lastenhoitaja	2		2
Ryhmäavustaja	1		0
Palkkatuella	0,5		0
Vaka erityisopettaja (VEO)			0,25
Varhaiskasvatus yhteensä	18,91	18,6	17,1
Sivistystoimi yhteensä	33,91	33,6	33,1

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Hyvinvointitoimi			
Kirjastonjohtaja	1	1	1
Vapaa-aikaohjaaja	1	1	1
Hy-Li ohjaaja	1	1	1
Toimistosihteer	0,25	0,25	0,25
Hyvinvointitoimi yhteensä	3,25	3,25	3,25
Tekninen toimi			
Tekninen johtaja	1	1	1
Rakennusmestari		1	0
Tekninen sihteeri	0,75	0,75	0,75
Siistijä	2,7	2,7	2,7
Laitosmies/Kiinteistönhoitaja	2	2	2
Tekninen toimi yhteensä	6,45	7,45	6,45
Kaikki yhteensä	47,01	47,7	46,2